

ГАЛИЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

Методична розробка заняття
з української мови

«Просте односкладне речення»

Підготувала викладачка
української мови та літератури
Безкоровайна Марія Любомирівна

Тернопіль 2022

Тема. Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка і підмета.

Цілепокладання: поглибити знання студентів про будову простих речень, осмислити поняття про односкладні речення, з'ясувати, які є види односкладних речень за способом вираження головного члена речення, виробити практичні уміння і навички розпізнавати односкладні речення в готовому тексті та самостійно їх складати, перебудовувати двоскладні речення на односкладні; розвивати логічне мислення, увагу, вміння висловлювати свою думку; розвивати уміння працювати за опорними схемами, таблицями

Тип заняття: комбіноване

Методи та прийоми: словесні (пояснювально-ілюстративний, мозковий штурм, незакінчене речення); практичні (метод вправ, онлайн-тестування, навчальний диктант); інтерактивні (групова робота, спостереження, метод асоціацій, дидактичний тест.

Обладнання: тестувальні картки, підручник, таблиця, презентація, ментальні катки..

Епіграф :

Любіть травинку, і тваринку,
І сонце завтрашнього дня,
Вечірню в попелі жаринку,
Шляхетну інохідь коня.
Л.Костенко (Слайд 1)

Перебіг заняття

I. Організаційний момент.

II. Перевірка домашнього завдання.

2.1. Закінчи речення « Незакінчене речення» (Слайд 2)

- ✓ Числівники поділяються на 2 розряди, а саме...
- ✓ Числівники за будовою поділяються на ...
- ✓ Числівники 7, 8, 50, 100, 200, кількадесят, кількасот в О.в. відмінюються так...
- ✓ Речення може ускладнюватися
- ✓ Чуже мовлення, передане дослівне – це
- ✓ Однорідні члени речення – це
- ✓ Прикметник відповідає на питання
- ✓ Прикметники поділяються на розряди ...
- ✓ Ступені порівняння утворює розряд прикметників...
- ✓ Правильною складеною формою ступеня порівняння є зразок « більш добріший чи більш добрий»
- ✓ Утворіть складену форму ступеня порівняння прикметника «червоний», «малиновий»
- ✓ Утворіть просту форму найвищого ступеня порівняння до прикметника «жовтогарячий», «глухий»

2.2. **«Метод асоціацій»**. Написати асоціативний прикметниковий ланцюжок до слів *ГЕРОЙ, УКРАЇНА*, використавши ступені порівняння прикметника. **(СЛАЙД 3)**

2.3. **«Дидактичний тест»**. **Тестувальні картки**.

III. Повідомлення теми, епіграфа заняття. **(СЛАЙД 4)**

3.1. **Актуалізація опорних знань**.

Речення за будовою поділяються на прості та складні. Проаналізуйте дані речення. 1. Прийшла холодна зима і засніжила землю. 2. Прийшла холодна зима, і засніжило землю.

VI. Вивчення нового матеріалу **(СЛАЙД 5)**

«Метод спостереження»

Вже почалось, мабуть, майбутнє.

Оце, либонь, вже почалось...

Не забувайте незабутнє,
воно вже інеєм взялось!

І не знецінюйте коштовне,
не загубіться у юрбі.

Не проміняйте неповторне
на сто ерзаців у собі.

Любіть травинку, і тваринку,
і сонце завтрашнього дня,
вечірню в попелі жаринку,
шляхетну інохідь коня.

Згадайте в поспіху вагона,
в невідворотності зникань,
як рафаелівська Мадонна
у вічі дивиться вікам!

В епоху спорту і синтетики
людей велика ряснота.

Нехай тендітні пальці етики
торкнуться вам серце і уста.

Робота з табличкою.

Вид односкладного речення	Головний член речення Спосіб вираження	Приклади
<u>Означено – особові</u> (художній , розмовний стилі)	1.дієслово у формі 1 або 2 особи теперішній чи майбут. час дійсний спосіб. 2. дієслово наказового способу	Люблю мову, люблю землю, люблю пісню крилату свою. Мужай, прекрасна наша мово!
<u>Неозначено - особові</u> (художній стиль)	Дієслово у формі 3 особ. множини теп.чимайб. час	Мову кожного народу називають святою.
<u>Узагальнено - особові</u> (художній , розмовний стилі)	Дієсловом у формі 2 ос. однини	Умій вчасно сказати і вчасно змовчати.

стилі) приказки, прислів'я		
<u>Безособові речення</u> (художній, розмовний стилі)	1.безособовим дієсл.(зробилося) 2.дієслівною формою на –но–то 3.словом немає 4.інфінітивом 5.прислівником 6.особовим дієсловом у безособовому значенні(повіяло)	Тепло, світло на душі за нашу мову. Без мови немає народу. Статус української мови затверджено у Конституції України. Без мови не створити нам держави. З його слів повіяло холодом. Зробилося весело від знайомого голосу.
<u>Називні речення</u> (художній, публіцистичний, розмовний стилі)	Іменником у Н. в. (у реченні можуть бути додатки та означення)	Ніжна, мила, світанкова, українська мова.

V. Закріплення вивченого.

5.1. Співвіднести речення за типом односкладних речень. «Дискусія»

1.означено – особове	1. Медові пущі, липовий намет.
2.неозначено – особове	2. Люблю мандрувати гірськими стежками
3.узагальнено – особове	3. Везуть мене у царство трав...
4.безособове	4. Вік живи – вік учись.
5.називне	5. Під білою березою козаченька вбито.

5.2. «Заповніть таблицю». Визначте тип речень (із поеми Л. Костенко «Берестечко») та розподіліть у відповідні колонки таблиці.

Осель нема. Мені те Берестечко ніколи не простять. Підземний вихід до ріки. Лежу розп'ятий, та вже раз п'ятий. А прогрімало ж! Провалля. Війна. Жарота. Хотілося тепла. Вozами хворих з табору везуть! Мені не спалось. Тепер дивись на Україну. От дивись. Кажу йому і гірко сам сміюсь. Старенька хата, крита очеретом. І не спалось війську. Поля й поля. Півонія і півень. В житті такого всякого було... Мене ж вітали малинковим дзвоном. (Л.Костенко «Берестечко»)

Означено-особові	Неозначено-особові	Безособові	Називні

5.3. Тренувальні вправи («Робота в групах». 1 варіант аналізує речення під непарною цифрою, 2 варіант - під парною цифрою). (СЛАЙД 6)

Прочитайте текст, визначте граматичні основи, з'ясуйте, які речення двоскладні, а які односкладні, вкажіть їх види. Поясніть розділові знаки.

1. Ми з дитинства навчаємося мови. 2. Не залишайте цього потрібного для думки заняття і далі. 3. Мова розвивається, вдосконалюється. 4. Слова важать у людському житті. 5. Завдяки слову розуміємо одне одного. 6. У школі за допомогою слова відкриваємо таємничість і складність інших наук: історії, географії, фізики, математики ... 7. Без слова не було б ні писемності, ні літератури, ні пісні. 8. Слово – морська глибина.

5.3. Робота з підручником (СЛАЙД 7)

Вправа 3 сторінка 86 (Українська мова. 11 клас. О.Авраменко).

УІ. Узагальнення і систематизація вивченого.

6.1. «Школа онлайн». Відеорозбір завдань ЗНО до теми.

6.2. Тестування для діагностики засвоєння студентами нового матеріалу.

УІІ. Підсумок та узагальнення

7.1. Закінчи речення.

1. Речення, граматична основа якого складається з одного головного члена називається... **(односкладними)**
2. Односкладні речення, головний член яких називає дію, що виконує конкретна особа є... **(означено-особові).**
3. Односкладні речення, головний член яких означає дію, виконувану невизначеною особою називаються ... **(неозначено – особові)**
4. Односкладні речення, головний член яких означає дію, що може стосуватися будь-якої особи в будь-який момент часу називається... **(узагальнено – особові)**
5. Односкладні речення, головний член яких називає дію або стан, які не мають виконавця чи носія називаються... **(безособовими)**
6. Речення у якому є підмет, але нема присудка називається **(називним)**

7.2. Оцінювання та аргументація оцінки.

7.3. Домашнє завдання та інструктаж його виконання.

Параграф 26-27. Вправа 7(стор.90)

Написати твір-мініатюру, використовуючи односкладні речення.

ДОДАТОК 1. «Ментальні картки».

ДОДАТОК 2. Тести.

Варіант 1

1. *Форми ступенів порівняння можна утворити від усіх прикметників рядка*

- А короткий, гнідий, кислуватий
- Б добрий, жовтавий, самотній
- В хворий, старий, приємний
- Г. древній, довжелезний, глухий
- Д. пильний, сумний, рідний

2. *Помилку у творенні ступенів порівняння прикметників допущено в рядку*

- А. менш зручний, найтепліший, найбільш хоробрий
- Б. найдовший, більш вузький, добріший від усіх
- В. щонайвищий, менш здібніший, бадьоріший
- Г. суворіший, найдужчий, більш сприятливий
- Д. солодший, якнайважчий, твердіший

3. *Неправильну форму ступеня порівняння прикметника вжито в рядку*

- А. довший
- Б. якнайдовший
- В. більш довший
- Г. довший за всіх

4. *Неправильною є відмінкова форма числівника в рядку*

- А. Р. в. трьохсот п'ятдесяти шести
- Б. Д. в. трьомстам п'ятдесяти шести
- В. Зн. в. триста п'ятдесят шість
- Г. Ор. в. трьомастами п'ятдесятьма шістьма
- Д. М. в. (на) трьохсот п'ятдесяти шести

5. *Неправильно утворено форму слова у варіанті*

- А. два студенти
- Б. самий головний
- В. сімома голосами
- Г. віддаси потім

6. *Усі числівники записані правильно в рядку*

- А. восьмастами дев'ятьома, шестидесятьом сімом
- Б. вісьмастами чотирма, ста сорока трьома
- В. п'ятьдесятьома сімома, тисяча семисотий
- Г. трьомастами сорок шістьма, тисячою

7. *Між однорідними членами треба поставити кому в реченні (розділові знаки пропущено)*

- А. У принишклих полях і луках ще лежить сніг.
- Б. То не хмара біла пташка хмарою спустилась.
- В. Тече вода в синє море та не витікає.
- Г. Багата моя Січ була не п'яним скопом могутніми синами!

8. *Пунктуаційну помилку допущено в реченні*

- А. Квітнуть вишні в моєму саду, пахнуть солодко, ніжно, тремтливо.
- Б. І враз затремтіло молоде листя, зашамотіло, струсило з себе дощ самоцвітів

В. Народилося літо з дощів і холодних снігів, наполохало сіло в садочку під вишнею

Г. Часом наснитися синій барвінок, сивий полин і сум чебрецевий.

9. Перед однорідними членами треба поставити двокрапку, а після них тире (розділові знаки опущено).

А. У селі в бабусі все мені цікаве квіти берег річки і зелені трави.

Б. Усяке птаство як-от деркачів перепілок куликів курочок можна було викосити косою в траві.

В.Неспокій рух і боротьбу я бачив скрізь у дубовій вербовій корі у старих пенях у дуплах у болотній воді.

Г. У мудрості свої закони є і цвіт і злет і несходимі пущі.

10. Відокремленим додатком ускладнено речення

А Напевно, це був інший світ - чудовий невідомий храм.

Б Щасливий і веселий, я дивився на високе бездонне небо.

В Тихі конвалії, білі і ніжні, скоро розплющать срібні повіки.

Г Там, замість житечка, у теплеє літечко враз терен зацвів.

Д Вітру на морі не було, проте клекотав сильний прибій.

11. Укажіть речення з відокремленим додатком.

А. Нікого тут нема, крім мене й господині.

Б. Польова билина, вона не при звичаєна до густої садової тіні.

В.Гей, був у Січі старий козак, на прізвище Чалий.

Д.І от тепер, ставши начальником, він раптом заспівав отакої.

12. Правильно розставлено розділові знаки при прямій мові в реченні

А. «Краса і мудрість - писав Еріх - не розкіш, не привілей, а радість, дарована всьому світу».

Б. «Стерегти ліс», - сказав Харитон - «треба не рушницею, а любов'ю».

В. Мені сказав розумний садівник: «Коли пересаджуєш дерево, роби це з любов'ю».

Г. Мирослав Дочинець радить - «Не виставляй напоказ усе, що маєш, - завтра вже нікого не здивуєш».

Д. «Може, у цій лісовій хатинці ховається зараз Мавка» - подумалось мені.

ВАРІАНТ 2

1. Помилку у творенні ступенів порівняння прикметників допущено в рядку

- А. Екзамен із хімії виявився найскладнішим .
- Б. Хочу замовити найбільшу піцу з найсмачнішою начинкою
- В. Найважливіша справа в житті кожного випускника — вибір майбутньої професії
- Г. Моя бабуса добріша від усіх
- Д. Літо — найпречудовіша пора року

2. Не можна утворити ступені порівняння від прикметника.

- А. високий Б. вороний В. холодний Г. розумний

3. Форми ступенів порівняння не можна утворити від усіх прикметників рядка

- А. лисий, хворий, русий, мудрий
- Б. чорнявий, глухий, білесенький, чорнуватий
- В. кістковий, порожній, приречений, свіжий
- Г. масивний, смертельний, вантажний, зелений.

4. Помилку у відмінювання кількісних числівників (Р.в, Д.в., О.в., М.в.) допущено у рядку

- А. п'ятдесяти, п'ятдесятьом, п'ятдесятьма, на п'ятидесятьох
- Б. трьохсот, трьомстам, трьомастами, на трьохстах
- В. п'ятисот, п'ятистам, п'ятьмастами, на п'ятистах
- Г. дев'ятисот, дев'ятистам, дев'ятьмастами, на дев'ятистах

5. Помилки у відмінкових формах кількісних числівників допущено у рядку

- А. семистам тридцятьом сімом, п'ятдесяти чотирьох, вісьмома
- Б. сімома, дев'ятисот десяти, одинадцятьма
- В. п'ятдесятьох трьох, сорока восьми, дев'яноста п'яти
- Г. п'ятистами чотирьма, п'ятдесятьох, шестидесяти двох

6. Однорідними членами ускладнено речення

- А. За лісом сонце сходило і розсіювалося біле плетиво хмар
- Б. То зоря згасає, то меркне місяць у чорній млі.
- В. Хочеш їсти калачі — не сиди на печі.
- Г. У небі то розгоряються, то погасають сліпучі ракети.

7. Перед виділеним сполучником треба поставити кому в реченні (розділові знаки пропущено)

- А. Серед долини зеленіють розкішні густі *та* високі верби.
- Б. весілля в нашої донечки буде пишне людне *та* багате.
- В. Тужлива пісня зринає з сопілки *та* не розважає сумного серця.
- Г. Верби понахилялися до мене *та* й шепочуть довгастими листочками

8. Ряд однорідних членів утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Поволі згасає багаття... вибрати*

- А. розведене пастухами ще зранку
- Б. що залишили недолугі туристи.
- В. перетворюючись на чорне попелище.
- Г. і залишає по собі пустку.

9. Прочитайте речення.

Дівчина кинулась(1) затряслася(3) схопилась, щоб утікати (3) та, висипавши на землю квітки з фартушини, похопилася(4) знову опустилась на траву (5) і стала обома руками гарбати й кидати у фартушину польове добро.

Кому треба поставити на місці всіх цифр, ОКРІМ

1 2 3 4 5

10. Укажіть речення з відокремленим додатком.

А. Нікого тут нема, крім мене й господині.

Б. Польова билина, вона не призвичаєна до густої садової тіні.

В.Гей, був у Січі старий козак, на прізвище Чалий.

Д.І от тепер, ставши начальником, він раптом заспівав отакої.

11. НЕПРАВИЛЬНО розставлено розділові знаки при прямій мові в реченні

А. «Якщо ми не дамо народові можливості вчитися своєю мовою, він стане вчитися чужою – і наша нація зникне», – стверджував Микола Костомаров.

Б. «Зречення рідної мови призводить до найбільшої кари – духовного каліцтва,- говорив Г. Нудьга і додавав – Дорослі мають пам'ятати цю велику істину й прищеплювати її своїм дітям».

В. «Кожний українець повинен знати одну-дві чужі мови, – писав Борис Грінченко, – і вчити змалечку того своїх дітей».

Г. Панас Мирний писав: «Найбільше славиться поміж людьми той народ, у якого його мова розвинута та збагачена творами всякого письменства».

Д. «Слово – перше дзеркало духу, – казав Петрарка, – а дух – головний поводитир слова».

12. У якому реченні припущено помилки у вживанні розділових знаків при прямій мові, після якої стоять слова автора?

«Васильку, а йди сюди» — гукнув з подвір'я батько.

«Голубчику, рятуй!» — тут простогнала Щука.

«Чого ти журишся?» — вона спитала тихо.

«Ніщо так не красить людину, як натхнення», — подумала Ярославна.